

12ες Έλληνικές Μουσικές Γιορτές.

4.¹ Έννεα... νεοϊόνιοι Έλληνες συνθέτες:

πρώτη διακριτικά αποκαλυπτικότητα έλληνική εμφάνιση
του αρχιμουσικού Χρήστου Κολοβού.

22/2016.

του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΜΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ (καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἂν καὶ πότε ἐν Ἑλλάδι, εἶχαν...καλῶς;) τοῦ ἄμεσου αὐριο τῆς Ἐντεχνης Ἑλληνικῆς Μουσικῆς (ΕΕΜ), εἶναι ὁ νέος ἀρχιμουσικός, βιολιστῆς καὶ ἐρευνητῆς τῆς ΕΕΜ **Χρήστος Κολοβός**, ἄρτι ἐπανακάμψας μετὰ πολυετεῖς σπουδές (χάρη σὲ σειρὰν ὑποτροφιῶν) ἐν Ὁλλανδία καὶ Καναδᾶ, ὡς διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μόντρεαλ στὴ διεύθυνση ὀρχήστρας, καὶ ἤδη μὲ σειρὰ λαμπρῶν ἐμφανίσεων στὸ ἐξωτερικό, ...γιὰ ν᾿ἄβρει ἐρμητικά κλεισμένες τίς πόρτες ὅλων τῶν ἀθηναϊκῶν συμφωνικῶν ὀρχηστρῶν: ΚΟΑ. ΕΡΤ, Σ.Ο. Δήμου Ἀθηναίων, Λυρικῆς. Ἔτσι ἡ μπαγκέτα ποὺ θριάμβευσε στὸν διεθνή διαγωνισμό τῆς ὀρχήστρας *Μάλερ* (Βιέννη, Ἰούλ. 2014), τὴν παρθενικὴ τῆς ἐμφάνιση στὴ γενέτειρά της τὴν ἔκα-

---

¹ Κανονικὰ ἡ ἐκδήλωση αὐτὴ τῶν 12ων *ΕΜΓ* ἔπρεπε νὰ ἀριθμηθεῖ ὡς 3η. Τὴν 3η ὅμως δὲν τὴν παρακολούθησα, ἐπειδὴ...τὴν εἶχα ἤδη παρακολουθήσει ἐκτὸς *ΕΜΓ*, ὅταν πρωτοδόθηκε στὸ Ἰδρυμα Θεοχαράκη: βλ. κριτικὴ μου, πάντα στὸ *Critic's Point*, ἀρ. 4/2016, μὲ τίτλο: «Ἑλληνες συνθέτες δύο αἰῶνων μελοποιῶν ξένη ποίηση: Ἀ π ο κ ἄ λ υ ψ η!» Μετεῖχαν ὁ πιανίστας **Δημήτρης Γιάκας** καὶ οἱ ὑψίφωνοι **Μαριμέλ Χρῦση** καὶ **Ρόζα Πουλημένου**. Ἡ εὐρηματικότητι ἐκδήλωση μὲ τὴν ἐπανάληψή της, πλούτισε καὶ τίς 12ες *ΕΜΓ*.

με στην απαγορευτικότητα για άτομα με αναπηρία, αΐθουσα τοῦ Ῥαδείου Ἀθηνῶν, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὀλιγομελοῦς *Συνόλου Φεστιβάλ Ἰονίων*. Τὴν ἴδια ἡμερομηνία καὶ ὥρα ὀρδὲς Φεστιβάλολοῦ καὶ Μεγαράκηδων συνέρρεαν στὸ Μέγαρο, γιὰ νὰ ἀκούσουν γνωστὸ ἑλληνικῆς ὑπηκοότητος μουσικὸ «φαινόμενο»: ἓνα ἀπὸ τὰ λίγα, στὰ ὁποῖα μιὰ Ἑλλάδα πού εὐκολότατα ξεβρακώνεται μπροστὰ σὲ ὅτι φανταχτερὸ καὶ προκλητικὰ ἀλαζονικό, ἔδωσε τὰ πάντα, χωρὶς ἐκεῖνο ποτὲ νὰ περιλάβῃ στὰ προγράμματά του ὁποιοδήποτε ἔργο ἑλληνικῆς μουσικῆς πλὴν ἑνὸς πού γράφτηκε γιὰ πάρτη του: ἔδῶ καὶ δεκαετίες ἀγνοῶ τίς ἐμφανίσεις του, καὶ ἀποσιωπῶ τὸ ὄνομά του. Κλείνει ἡ παρένθεση, ἀφοῦ καυτὸ θέμα μας (μᾶλλον ἀφορμὴ του) στὸ ὁποῖο θὰ ἐπανέλθουμε συντομότερα δριμύτεροι, εἶναι ὁ προσφιλέστατος Κολοβός. Ἐδῶ περιοριζόμαστε στὴν παρθενικὴ ἀθηναϊκὴ του ἐμφάνιση, στὰ πλαίσια τῶν *12ων Ἑλληνικῶν Μουσικῶν Γιορτῶν*, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ *Συνόλου Φεστιβάλ Ἰονίων*, ἀποτελούμενου ἀπὸ 6 ἀρίστους ἀπὸ κάθε ἀποψη μουσικούς: **Γκρέτα Παπᾶ** (βιολί), **Ἡλία Σδοῦχο** (βιόλα), **Μαρίνα Κολοβοῦ** (βιολοντσέλο), **Anna Chifu** (φλάουτο), **Κώστα Τζέκο** (κλαρινέτο), **Στέφανο Νάσο** (πιάνο). Πρόγραμμα 9 συνθετῶν μὲ ἰσάριθμα ἔργα, ἐξ' ὧν τοῦλάχιστον οἱ 6 εἶναι ἀφοιτοὶ στὴ σύνθεση (διδάκτορες) τοῦ Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου (Κέρκυρα), ὑπὸ τὸν **Ἰωσήφ Παπαδάτο** (γ. 1960), ἀπὸ τοὺς ἐπιφανέστερους συνθέτες μας καὶ, ὅπως ἀποδείχθηκε, παιδαγωγούς μας.

Καὶ στὰ 9 ἔργα, γραμμένα πάντοτε γιὰ τὸ σεξτέτο (σὲ κανένα δὲν ὑπῆρχε ἔστω ἓνα ὄργανο λιγότερο), χάρη στὴν πλαστικότητα διεύθυνση τοῦ Κολοβοῦ, ἀναδείχθηκε ἡ πολυφωνικὴ καθαρότητα καὶ τὸ ρυθμικὸ σφρίγος κάθε παρτιτούρας σὲ εὐρύτατο φάσμα δυναμικῶν διαβαθμίσεων, ἡ ἐκφραστικὴ λειτουργικότητα καὶ ἔνταση ἀκόμη καὶ τῶν παύσεων ἀλλὰ διαπιστώθηκαν ἓνα γαλαξιακὸ ἄπειρο ἡχοχρωματικῶν συνδυσμῶν καὶ δυνατοτήτων τῶν ἑξῆ ὀργάνων, ἰδίως ἡ ἑτερότητα γραφῆς (σχεδὸν "δακτυλικὰ ἀποτυπώματα" ὕφους ὑπὸ διαμόρφωσιν) κάθε δημιουργοῦ. Χάρη στὸν τελειοκρατισμὸ τοῦ νεαροῦ ἀρχιμουσικοῦ ἀναδείχθηκε καὶ ἡ εὐσυνειδησία τοῦ Παπαδάτου ὡς παιδαγωγοῦ: ἀνετα τὸν φανταζόμαστε νὰ σκύβει στοργικὰ πάνω ἀπὸ κάθε μαθητὴ του, προικίζοντάς τον μὲ πλοῦσια ἐφόδια πού ἡ ἀξιοποίησή τους ἀπόκειται πιά σὲ ἐκεῖνον. Βεβαίως

καί πάλι σχεδόν όλοι οί τίτλοι ήταν...*άγγλικά*. Άθωοι φυσικά γι' αυτό οί κ.κ. Παπαδάτος και πολύ περισσότερο Κολοβός...

1. ΜΑΤΣΟΥΚΑ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ (γ. 1973): *Erika-Rigby* (2015): Τεκμήριο εύαισθησίας μάλλον σπάνιας ή αντιπαράθεση του *Erika*, γνωστού τραγουδιού τής ναζιστικής *Βέρμαχτ*, με ένα μελαγχολικότατο (τουλάχιστον ως κείμενο) έλεγείο τής απόλυτης μοναξιάς, τού *Eleanor Rigby* των Μπήτλς, από τού δίσκο *Yellow Submarine* [*Κίτρινο Υποβρύχιο*, 1966]. Η αντιπαράθεση οδήγησε σε έναργέστατα συναισθηματικήν ατμόσφαιρα. Άρχισε με δίφωνο όστινάτο. Ακολούθησε σόλο φλάουτου πάνω σε άργα μελωδήματα, όπως κατιόν τετράχορδο βιολοντσέλου, πύκνωση ύφης, δεύτερο σόλο φλάουτου. Παρασκευή Ματσούκα: άς μην ξεχάσουμε τού όνομα.

2. ΔΟΞΑΚΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ (γ. 1971): *Άνοιξιάτικο Χιόνι* (2015): *Φορτισίσσιμο* συνόλου, ακολουθεί ύποβλητικό σόλο κλαρινέτου, και ύστερα από κεραυνούς του πιάνου, πολυφωνία ήχοχρωματικών σχημάτων, όλως ανεξάρτητων μεταξύ τους. Σημειώνω: *Υποκειμενισμός; ΩΡΑΙΟ*. Είναι εμπνευσμένο από άνοιξιάτικο ταξίδι του συνθέτη στη λίμνη Κερκίνη, πλαισιωμένη από χιονισμένα βουνα. Γνωρίζει άραγε ότι με τόν *ίδιο ακριβώς τίτλο* (ιαπωνικά: *Haru no yuki*, 1969) ό μεγάλος Ιάπωνας συγγραφέας Γιούκιο Μισίμα [*Yukio Mishima*, 1925-1970], έγραψε ένα ύπέροχο μυθιστόρημα, οίονει *ιαπωνικό Τριστάνο και Ιζόλδη*;

3. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ, ΣΠΥΡΟΣ (γ. 1976): *Chambermusic* (έλλ. *Μουσική δωματίου*, 2015): Πολυφωνία διάφωνων ήχων, ανεξάρτητων μεταξύ τους, καταλήγει σε μιá «γραμμικότερη» φθογγική πολυφωνία πάνω σε *πιτσικάτι*: περνούμε σε ένα άργό τμήμα, ξανά γραμμική αντίστιξη με χαρακτηριστικότατη πιανιστική συνοδεία: κατάληξη σε *άδρότατο φορτισίσσιμο*.

4. ΚΑΡΑΛΙΓΚΑ, ΗΛΙΑΝΝΑ (γ. 1988): *Obstacles* (έλλ.: *Έμπόδια*, 2015): Χυμωδέστατες άκρως διάφωνες συνηγήσεις, πάνω σε ένα *άδιάλειπτο* μεταρρομαντικό κυματισμό οίονει *άρπισμάτων* (φθόγγοι σε γραμμικήν *άλληλουχία*) πιάνου. *ΩΡΑΙΟΤΑΤΟ*.

5. ΠΑΡΙΝΤΑΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ, (γ. 1979): *Slang-Style* (έλλ. *περίπου: Σε ύφος άργκό*, 2015): Σε *άναντιστοιχία* με τήν *επεξήγηση* του προγράμματος, πλατειά χειρονομία με εύχάριστα ήχητικά *έφφέ*, πλανιέται *δίχως* συγκεκριμένο στόχο, καταλήγοντας σε ήχηρή ταυτοφωνία.

6. ΧΑΤΖΗΘΕΜΕΛΗ, ΕΙΡΗΝΗ (γ. 1975): *Escape* (έλλ.: *Απόδραση*, ένν. από τον έαυτό μας· 2015): Αρχίζει στις βαθύτατες περιοχές πιάνου και βιολοντσέλου, έπονται μιὰ ποικιλιατικοῦ χαρακτήρος νύξη στὸν έλάσσονα, ένα σόλο φλάουτου, μιὰ πολυφωνία βιόλας-φλάουτου-πιάνου και ὕστερα από *accelerando*, ρυθμικότατο *πρεστίσσιμο*, αντιπαραθέσεις τέμπι. Κατακλειδα: έναλλασσόμενα ἀργή/γοργή πένθιμη ἀποστοφή *cantabile*. Τοπίο ψυχῆς και τραγουδι συνάμα. ΤΕΛΕΙΟ!

7. ΗΣΑΪΑΣ, ΗΛΙΑΣ (γ. 1989): *Gy-Ration* (έλλ., κατά τὸ συνθέτη: *Περιστροφή*· 2015): Τὸ ἀρχικό «σχόλιο», ἄς ποῦμε, τοῦ πιάνου κυριαρχεῖ ὡς ἐντύπωση, σὲ ένα στρόβιλο ρυθμῶν βάλς, κυρίως 3/4 φυσικά ἀλλὰ και 6/8. Τὸ γλεντήσαμε. Εὐχαρίστως θὰ λέγαμε...Ἡσαΐα χόρευε, ἐφ' ὅσον μάλιστα...δὲν ἐπρόκειτο περὶ γάμου (συμβάντος παλαιόθεν ἀμφιλεγόμενου...) και θὰ μιλούσαμε για μιὰ ἀπείρως σεμνότερη και ἑλληνική ἐκδοχὴ τῆς ιδέας ποῦ ἐμπνέει τὸ περίφημο *Βάλς* τοῦ Ραβέλ.

8. ΡΟΥΒΑΣ, ΣΠΥΡΙΔΩΝ (γ. 1977): *6 x 6*. Δὲν ἀντιληφθήκαμε *μινιμαλιστική* τεχνοτροπία ὅπως ἀνήγγελλε ὁ συνθέτης, οὔτε ἠχητική ἀναπαράσταση τοῦ «κοσμικοῦ τροχοῦ», ἀφοῦ (καλὰ νὰ πάθουμε!) ποτὲ δὲν φροντίσαμε νὰ μάθουμε ἂν ὑπάρχει και τί εἶναι. Αρχίζει και συνεχίζει *ad infinitum* μὲ ένα ταχύτατο ὀστινάτο τοῦ πιάνου (ἄμοιρε κ. Νάσο...) ἀναπαριστάνοντος λέει τὸ «συμπαντικό παλμό» τοῦ Πυθαγόρα. Πάνω στὸ ὀστινάτο τοῦ πιάνου, ἔπεται τὸ βιολοντσέλο και ἀκολουθοῦν οἱ λοιποὶ. Θυμηθήκαμε τὸ *Πασιφίκ 231* τοῦ Χόνεγκερ και τὸ *Χαλυβουργεῖο* τοῦ Μοσολῶφ, ἀμφοτέρω ὅμως ἀριστουργήματα μορφῆς και οἰκονομίας. Ἀνατρέχοντας στὴν ὀρολογία τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς τοῦ ἀείμνηστου Ἀχιλλέως Τζαρτζάνου θὰ χαρακτηρίζαμε τὸ ἔργο ὁμοιογενές (ὡς γραφὴ) ἀλλὰ...ἀκατάληκτο (νεο-νεοελληνιστί... *inconclusive* για νὰ μᾶς καταλάβουν και οἱ νεοσοὶ συνθέτες μας...)

9. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (γ. 1975): *Idée-Fixe* (έλλ. *Ἐμμονη ιδέα*· 2015): Πύκνωση ἀπάγουσα σὲ φορτισίσιμο ὅλου τοῦ σεξτέτου, παύσεις και ἔπειτα μιὰ βραδύτατη ἀποστροφή. Βαριεστημένος, σημείωσα: «Κυνηγᾷ τὸ ἀνάκουστα, δυστυχῶς παίρνοντας πολὺ στὰ σοβαρὰ ὅ,τι κάνει. *So what?*» Μόλις τελείωσε ἄφησα στεναγμὸ βαθυτάτης ἀνακουφίσεως—τὸν ἀκουσαν, μαθαίνω και ἄλλοι. Εὐτυχῶς δὲν ὑπέφερα μόνος...(Ὁδεῖο Ἀθηνῶν, 12.5.2016).